

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 879/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel
Protokolant:	Katarzyna Mitan

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2022 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa B. S.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 8 lipca 2020 r. sygn. akt I C 1297/19

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 10.800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Paweł Rygiel

sygn. akt I ACa 879/20

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 września 2022 r.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy, w uwzględnieniu powództwa B. S. skierowanego przeciwko (...) Bank (...) S.A. w W.:

- pozbawił w całości wykonalności tytuł wykonawczy – bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) z dnia 28 października 2011 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w W.z dnia 29 grudnia 2011 r., sygn. akt (...) (pkt I);

- rozliczył koszty procesu i koszty sądowe (pkt II i III).

Sąd poczynił ustalenia stanu faktycznego dotyczące zawarcia między (...) S.A. w W. a powódką B. K. w dniu 12 maja 2010 r. umowy kredytu hipotecznego (...). Umowa ta została wypowiedziana. Okoliczności te Sąd uznał za bezsporne.

Ponadto ustalił, że (...) S.A. w dniu 28 października 2011 r. wystawiło BTE nr (...) przeciwko dłużnikowi B. S.. Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z dnia 29 grudnia 2011 r. sygn. akt (...) nadał BTE klauzulę wykonalności. W dniu 4 stycznia 2010 r. wydano wierzycielowi tytuł wykonawczy. Z wniosku banku, w oparciu o powyższy tytuł wykonawczy, toczyło się postępowanie egzekucyjne do sygn. akt (...). Postępowanie zostało umorzone postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2014 r. na podstawie art. 823 k.p.c. Z wniosku (...) S.A. z dnia 27 lipca 2015 r. toczy się kolejne postępowanie egzekucyjne sygn. akt. (...) Wierzyciel wniósł o egzekucję całej kwoty wskazanej w BTE wraz z odsetkami.

Wskazał Sąd na historię uruchomienia i spłaty kredytu, gdzie wpłaty powódka dokonywała do października 2014 r. Były one księgowane jako spłata wymagalnego kapitału, odsetek i odsetek karnych. W dniach 26 lipca 2011 r., 20 maja 2013 r. i 15 października 2014 r. dokonywane były wpłaty pod pozycjami tytułem „ugoda – odsetki – kapitał”.

Powódka miała zawartą umowę ubezpieczenia kredytu z (...) S.A. od ryzyka utraty stałego źródła dochodu wskutek utraty pracy, całkowitej niezdolności do pracy i pobytu w szpitalu. Ubezpieczyciel od października 2011 r. do sierpnia 2013 r. dokonał 11 wpłat na rachunek wskazany przez powódkę, a na który dokonywała spłat kredytu, w łącznej kwocie 20.316,95 zł. Pozwany bank odnotował wpłaty na koncie w wysokości 20.016,95 zł. (brak uwzględnienia wpłaty 300 zł dokonanej dnia 20 sierpnia 2013 r.).

W rozważaniach prawnych Sąd I instancji wskazał na przepisy art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Powódka oparła powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności na obu w/w podstawach prawnych wskazując w uzasadnieniu pozwu (podstawa faktyczna powództwa) dwie okoliczności: pierwszą, że Bank nie wykazał, aby roszczenie objęte tytułem egzekucyjnym przysługiwało mu przeciwko powódce, nie wykazał wysokości roszczenia, nie miał prawa wypowiedzieć umowy o kredyt z dnia 12 maja 2010 r., ponieważ powódka nie posiadała zaległości w spłacie. Jako drugą podstawę powódka powołała przedawnienie roszczenia.

Sąd nie uwzględnił zarzutu strony pozwanej, że to powódka wytaczając powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu egzekucyjnego powinna wykazać swe twierdzenia, które jawią się jako gołosłowne. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2019 r., sygn. akt I CSK 250/18 podniósł, że w powództwie opozycyjnym, gdy dłużnik zaprzecza powstaniu lub wysokości wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym, to ciężar dowodu co do wykazania istnienia i wysokości wierzytelności spoczywa na wierzycielu. Podkreślił, że postępowanie o nadanie BTE klauzuli wykonalności na podstawie ówczesnie obowiązujących przepisów miało charakter stricte formalny i sąd nie weryfikował merytorycznej zasadności tytułu.

W ocenie Sądu Pozwany bank nie wykazał wysokości wierzytelności względem powódki, zarówno wskazanej w BTE na dzień 28 października 2011 r. jak i wysokości należności posiadanej w stosunku do powódki na datę zamknięcia przewodu sądowego w niniejszej sprawie. W oparciu o zaoferowany materiał dowodowy Sąd nie był w stanie ustalić, kiedy doszło do wypowiedzenia umowy (brak dokumentu zawierającego oświadczenie o wypowiedzeniu w aktach), jaka była zaległość powódki na datę wypowiedzenia, w jaki sposób, od jakiej daty, na jakiej podstawie prawnej i w jakiej wysokości Bank miał prawo i naliczał faktycznie odsetki od zaległej kwoty. Podniósł, że faktycznie przez okres 10 miesięcy w 2011 i 2012 roku raty kredytu (nie wiadomo czy w pełnej wysokości) uiszczał za powódkę ubezpieczyciel, czyli (...) S.A. Nie udało się ustalić, czy i w jaki sposób wpłaty tych kwot wpłynęła na wysokość zadłużenia powódki. Z historii operacji na koncie kredytowym wynika też, że między stronami doszło do zawarcia jakiejś ugody, bowiem w jej wykonaniu dokonywane były trzy wpłaty, jednak brak jest możliwości ustalenia w jaki sposób wpływ tych kwot odbił się na wysokości należności przysługującej Bankowi wobec powódki.

Z uwagi na powyższe zakwestionowanie przez powódkę istnienia obowiązku stwierdzonego w BTE opisanym w żądaniu pozwu - wobec nie wykazania przez pozwaną Bank, aby roszczenie objęte bankowym tytułem egzekucyjnym

przysługiwało mu przeciwko powódce w wysokości wynikającej z tytułu egzekucyjnego - okazało się zasadne i spowodowało wydanie orzeczenia jak w pkt I wyroku w oparciu o art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd uznał za niezasadny zarzut powódki przedawnienia roszczenia objętego BTE. Podał, że strona pozwana otrzymała tytuł wykonawczy w dniu 4 stycznia 2010 r. W oparciu o wydany tytuł wykonawczy, z wniosku (...) S.A. toczyło się postępowanie egzekucyjne przed komornikiem sądowym do sygn. akt(...), a więc zostało zainicjowane w 2012 r. Postępowanie zostało umorzone postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2014 r. na podstawie art. 823 k.p.c. Kolejne postępowanie egzekucyjne zostało zainicjowane przez pozwaną Bank w dniu 27 lipca 2015 r. pod sygn. akt. (...) W efekcie, brak podstaw do stwierdzenia, aby doszło do przedawnienia roszczenia w oparciu o art.124 k.c., 125 k.c., zgodnie z którymi po każdym przerwaniu przedawniania biegnie ono na nowo, a okres przedawniania roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu wynosi obecnie sześć lat, a przed skróceniem terminów przedawniania 10 lat (vide: ustawa z dnia 13 kwietnia 2018 r., o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. 2018.1104).

O kosztach Sąd orzekł w pkt II na podstawie art. 98 k.p.c. oraz w pkt III na zasadzie art. 113 u.k.s.c.

Apelację od wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając go w całości.

Wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

- art 361 §2 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 359 § 1 i 2 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż strona pozwana nie wykazała zasadności i wysokości roszczenia dochodzonego tytułem wykonawczym;
- art. 481 § 1 k.c. strona powodowa nie wykazała, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki opisane w tym przepisie;
- art. 841 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że zachodzą przesłanki dla uchylenia posiadanego przez stronę pozwaną tytułu wykonawczego.

Zarzuciła także naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 k.p.c. poprzez:

- pominięcie wniosków dowodów składanych przez stronę pozwaną, przedłożonych na okoliczność treści oświadczeń w nich zawartych, skutecznego wykazania zobowiązania powódki oraz na okoliczność istnienia stanu zadłużenia i jego wysokości oraz zasadności roszczeń dochodzonych tytułem wykonawczym; na okoliczność wykazania wysokości roszczenia egzekwowanego przez stronę pozwaną;
- błędną ocenę zgłaszanych przez stronę pozwaną wniosków dowodowych zgłaszanych w pismach procesowych, co w konsekwencji doprowadziło Sąd do błędnego ustalenia stanu faktycznego i do błędnych i nieuprawnionych wniosków;
- bezzasadne uchylenie tytułu wykonawczego, pomimo iż powódka nie wykazała że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki z art. 410 k.c. (świadczenie nienależne) i brak jest zasadności dla twierdzenia powódki, że wyegzekwowane świadczenie nie miało podstawy prawnej.

Strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz banku kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II Instancję.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych. Podtrzymała zarzut przedawnienia roszczenia banku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja strony pozwanej jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Ustalenia stanu faktycznego zostały poczynione przez Sąd I instancji prawidłowo, z poszanowaniem reguł wyrażonych w przepisie art. 233 § 1 k.p.c., co sprawiło, że tutejszy Sąd Apelacyjny przyjął go za własny. Prawidłowe ustalenia faktyczne stanowiły konsekwencję przeprowadzenia przez Sąd Okręgowy poprawnej oceny wszystkich zgromadzonych w sprawie dowodów. Sąd odwoławczy podziela również ocenę prawną, z wyłączeniem rozważań dotyczących braku zasadności zarzutu przedawnienia roszczenia podniesionego przez powódkę, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Zarzuty apelującego kwestionujące podstawę faktyczną wyroku nie zasługiwały na uwzględnienie. Ponadto strona pozwana nie wskazała precyzyjnie, jakie dokładnie ustalenia uważa za błędne i które fakty Sąd Okręgowy winien ustalić w sposób odmienny.

Należy zaznaczyć, iż apelujący ponownie podnosił zarzuty dotyczące ciężaru dowodu, który w jego ocenie spoczywał na powódce. W tym zakresie Sąd Apelacyjny podziela w pełni rozważania Sądu I instancji, zgodnie z którymi, skoro dłużnik w powództwie opozycyjnym zaprzecza powstaniu lub wysokości wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym to pozwanego wierzyciela obciąża obowiązek wykazania faktów uzasadniających powstanie wierzytelności i jej wysokości. W badanej sprawie to na pozwanym banku spoczywa ciężar wykazania, że doszło do prawidłowego wypowiedzenia umowy kredytu, istnienia wierzytelności i jej dokładnej wysokości. Zbędne jest zatem powtarzanie pełnych rozważań w tym zakresie.

Sąd I instancji w sposób prawidłowy poczynił ustalenia co do zawarcia między stronami umowy kredytu, spłacania rat przez powódkę, a następnie przez ubezpieczyciela w okresie od września 2011 r. do października 2012 r., wypowiedzenia umowy (bezsporne) oraz prowadzonego w oparciu o tytuł wykonawczy postępowania egzekucyjnego. Strona pozwana nie przedłożyła samego pisma zawierającego wypowiedzenie umowy, nie znajduje się również ono w aktach związkowych. Nie jest wiadomym w jakiej dacie doszło do wypowiedzenia umowy, jaki był stan zadłużenia powódki na tę datę. Nie można w sposób pewny ustalić wierzytelności, w oparciu o którą został wystawiony bankowy tytuł egzekucyjny. Dokumenty w postaci wyciągów z ksiąg bankowych i zestawień operacji na rachunku nie stanowią wystarczających dowodów na istnienie i wysokość wierzytelności, skoro powódka kwestionuje te wyliczenia. Nie jest wiadomym, czy uwzględniają one spłaty dokonywane przez ubezpieczyciela, bowiem jedyne dokumenty dotyczą ich zaksięgowania na rachunku. Pozwany bank w żaden sposób nie odniósł się do kwestii związanych z zawarciem z powódką ugody i tego w jaki sposób modyfikowała ona ustalenia umowy kredytu. Strona pozwana nie wykazała zatem przedłożonymi dokumentami, aby powódka zaprzestała terminowej spłaty kredytu i możliwe było wypowiedzenie umowy. Należało zatem uznać, że stan faktyczny został ustalony prawidłowo i brak było naruszeń przepisów prawa procesowego dotyczących gromadzenia i oceny dowodów.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzuty apelacyjne dotyczące naruszenia prawa materialnego nie były uzasadnione. Ponadto część z tych zarzutów odnosiła się do przepisów, które nie miały w niniejszej sprawie zastosowania, bowiem do uwzględnienia powództwa przez Sąd I instancji doszło wobec zastosowania art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.

Jak stanowi art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście.

Strona pozwana na poparcie twierdzeń o istnieniu wymagalnej wierzytelności względem powódki i jej wysokości podnosi okoliczności związane z wydaniem przez Sąd Rejonowy w W. postanowienia sygn. akt(...) o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Tymczasem - jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy - obowiązujące wówczas przepisy art. 96 i 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. nr 140, poz. 939 ze zm.) w postępowaniu z wniosku wierzyciela o nadanie klauzuli wykonalności BTE wymagały, aby ten tytuł egzekucyjny zawierał wszelkie niezbędne dane. Zgodnie zaś z treścią art. 786⁽²⁾ § 1 k.p.c. w brzmieniu z 2011 r. w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności BTE Sąd badał, czy dłużnik poddał się egzekucji i czy roszczenie objęte tytułem

wynika z czynności bankowej dokonanej bezpośrednio z bankiem. Sąd nie dokonywał zatem merytorycznej oceny zasadności samego roszczenia wierzyciela względem dłużnika wynikającego z tytułu, a badał tylko czy wniosek i dołączone dokumenty spełniają formalne, ustawowe wymogi. Nie sposób zatem uznać, iż dokumenty te potwierdzały istnienie i wysokość wierzytelności banku względem dłużniczki.

Sąd I instancji prawidłowo ustalił, iż strona pozwana wypowiedziała powódce umowę kredytu, jednak nie przedłożyła wypowiedzenia i brak jest możliwości ustalenia jakie było wówczas zadłużenie kredytobiorcy z tytułu spłaty kapitału i odsetek. Jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy, skoro powódka dokonywała kilku spłat rat, które w tytule zawierały określenie „ugoda”, to należy przypuszczać, że w trakcie wykonywania umowy między stronami doszło do zawarcia ugody. Nie wiadomo jednak jaka była jej treść, w jaki sposób modyfikowała spłatę zadłużenia przez powódkę, czy dokonano zmiany wysokości rat, wydłużenia czasu trwania umowy itp. Ponadto części spłat dokonywał ubezpieczyciel (...) S.A. i bank podaje, że je odnotował, jednak brak jest możliwości ustalenia w jaki dokładnie sposób zostały one zarachowane tytułem spłaty kredytu.

Powódka zakwestionowała zatem skutecznie istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym w postaci BTE z dnia 28.10.2011 r., a zatem prawidłowo Sąd I instancji pozbawił tytuł wykonawczy wykonalności w oparciu o art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego również druga z podstaw roszczenia powódki zasługiwała na aprobatę, bowiem zarzut przedawnienia roszczenia banku był zasadny.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia.

Zdarzeniem, które może obejmować powyższy przepis jest przedawnienie. Słusznie podnosiła powódka, iż termin przedawnienia roszczenia pozwanego banku wynosi 3 lata, nie zaś 6 lat (przed skróceniem terminów przedawnienia 10 lat), jak podnosił Sąd Okręgowy. Należy wskazać, że tytuł wykonawczy został wydany wierzycielowi w dniu 4 stycznia 2010 r. Strona pozwana złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w oparciu o ten tytuł, które to postępowanie toczyło się przed Komornikiem sądowym przy SR w W.M. W. do sygn. akt (...)

Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2014 r. na podstawie art. 823 k.p.c. Należy podnieść, że art. 823 k.p.c. został uchylony na mocy art. 2 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1311) z dniem 8 września 2016 r. Przepis ten stanowił, że postępowanie egzekucyjne umarza się z mocy samego prawa, jeżeli wierzyciel w ciągu roku nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszzonego postępowania. Termin powyższy biegnie od dnia dokonania ostatniej czynności egzekucyjnej, a w razie zawieszenia postępowania - od ustania przyczyny zawieszenia.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2011 r. sygn. akt IV CSK 439/10 (LEX nr 1108491), iż umorzenie ex lege postępowania egzekucyjnego powinno wywoływać - przy powołaniu się na przepis art. 182 § 2 k.p.c. - ten efekt prawny, że złożony wniosek o wszczęcie egzekucji nie może wywierać już żadnych skutków prawnych (także w zakresie biegu egzekwowanego roszczenia), jakie ustawa wiąże ze złożeniem takiego wniosku.

Skoro postępowanie egzekucyjne zostało umorzone z mocy samego prawa na zasadzie art. 823 k.p.c., to wniosek wierzyciela o wszczęcie pierwszej egzekucji nie wywoływał skutków prawnych jakie ustawa wiąże z jego wniesieniem, a więc nie przerwał biegu terminu przedawnienia. Zatem, jak prawidłowo podnosi powódka, ostatnią czynnością, która przerywała bieg terminu przedawnienia było nadanie BTE przez Sąd Rejonowy w W.postanowieniem z

dnia 29 grudnia 2011 r. klauzuli wykonalności. Zatem 3 letni termin przedawnienia roszczenia pozwanego banku upłynął z dniem 30 grudnia 2014 r. Późniejsze postępowanie egzekucyjne sygn. (...), jak podniesiono, nie wywołało żadnych skutków w przerwaniu biegu terminu przedawnienia. Fakt, iż wierzyciel złożył kolejny wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego 27 lipca 2015 r. i toczy się ono przed Komornikiem Sadowym przy SR w W. A. U. do sygn. (...) nie ma wpływu na okoliczność, że roszczenie banku jest przedawnione.

Apelacja strony pozwanej podlegała zatem oddaleniu w całości, o czym Sąd orzekł w pkt I na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

SSA Paweł Rygiel